

Vroeggeboorte: trends en context

Hier worden weer de cijfers van Perined gebruikt over geboortes tussen 24 en 37 weken zwangerschapsduur en over de periode 2012 tm 2021 om een globaal beeld van de trends en mogelijke risico's te krijgen. We kijken naar verschillen naar pariteit, naar plaats van de baring, en naar het type bevalling. Tegelijk bespreken we kort de uitkomsten van een recent gepubliceerd Nederlands onderzoek over de trends in vroeggeboortes tussen 2011 en 2019 (Klumper et al, 2023). Vroeggeboorte kan spontaan optreden maar ook (mede) veroorzaakt worden door medisch handelen (en is dan zogenaamd iatrogen), bijvoorbeeld door sectio's en/of inleidingen vóór 37 weken.

De risico's van vroeggeboorte

Tweederde (65%) van alle perinatale sterfte vindt plaats in de groep die tussen 24 en 37 weken zwangerschapsduur wordt geboren en 20-22% van die vroeggeboortes wordt op een NICU opgenomen. Hoe vroeger de geboorte hoe vaker het kind wordt opgenomen en hoe hoger de sterftkans en de opname kans op de NICU. Zo eindigt 90-95% van de geboortes tussen 24 en 32 weken zwangerschapsduur op de NICU met een zelfs op de NICU nog 50 keer verhoogde sterftkans tov het gemiddelde voor alle geboortes. Rond 10% van de groep die tussen 32 en 37 weken wordt geboren eindigt op de NICU met een vier tot vijf keer verhoogde sterftkans.

We weten uit de literatuur dat vroeggeboorte ook een verhoogde kans op andere gezondheidsproblemen geeft en dat ook de normale ontwikkeling een probleem kan zijn. Een recent Nederlands onderzoek (Burger et al, 2023) laat bijvoorbeeld zien dat vroeggeboorte ook gecorreleerd is met een slechtere schoolprestatie op 12-jarige leeftijd. Ook daar weer een slechtere uitkomst naarmate de geboorte vroeger plaats vond. Wel zijn er daarbij ook extra (negatieve) invloeden van sociaal-economische factoren, zoals minder opleiding of een niet-westerse herkomst van de moeder.

Vroeggeboorte naar plaats van de baring en pariteit

Vroeggeboorte komt anderhalf keer vaker voor bij nulli dan bij multi. Het percentage vroeggeboortes van eenlingen (24-37 wkn) daalde (Perined cijfers) tussen 2010 en 2021 van 6,1 naar 5,2 %. Bij nulli daalde het van 7,3 naar 6,6 % en bij multi van 5,0 naar 4,2 %.

Bij thuisbevallingen is het percentage vroeggeboorte met 0,33 % veel lager dan het gemiddelde van alle bevallingen en dat bleef constant, waarbij nulli thuis wel 1,5-2x vaker een vroeggeboorte meemaken. De absolute aantallen vroeggeboortes bij thuisbevallingen zijn en blijven echter ontzettend klein, nl 94 in 2010 en 38 in 2019. Ook in de geboortecentra waren vroeggeboortes in 2010 (n = 3; 0,3 %) en in 2019 (n=1; 0,02 %) uiterst zeldzaam. In de eerste lijn in het ziekenhuis was het percentage vroeggeboorte in 2010 vergelijkbaar met dat van thuisbevallen, maar daar is vroeggeboorte in 2019 wel iets gestegen (van 50 naar 99, ofwel van 0,3 naar 0,5%), met name bij nulli (van 23 naar 62), maar ook daar komt vroeggeboorte dus nog steeds vrijwel niet voor.

Vrijwel alle vroeggeboortes worden kennelijk tijdig overgedragen en die zien we dus vooral bij tweedelijnsbevallingen in het ziekenhuis. Daar vond wel een daling plaats tussen 2010 en 2019 van 8,3 naar 7,1 % voor eenlingen. Daarbij van 9,0 naar 8,0 % voor nulli en iets sterker, nl van 7,6 naar 6,3 % voor multi. Op rond 160.000 jaarlijkse bevallingen betekent een daling van 1 tot 1,5% een reductie van 1600 tot 2400 vroeggeboortes op jaarbasis. Omdat kennelijk alle vroeggeboortes worden overgedragen is het percentage vroeggeboortes in de tweede lijn hoger dan het landelijk gemiddelde.

Tabel 1a en 1b: Het percentage vroeggeboorte naar plaats van de baring in 2010 en 2019.

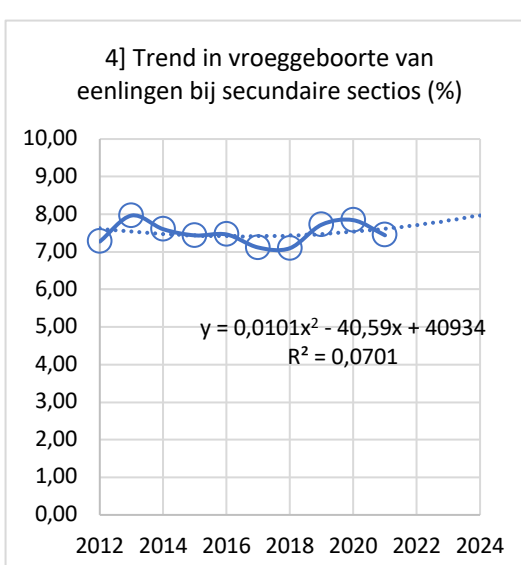
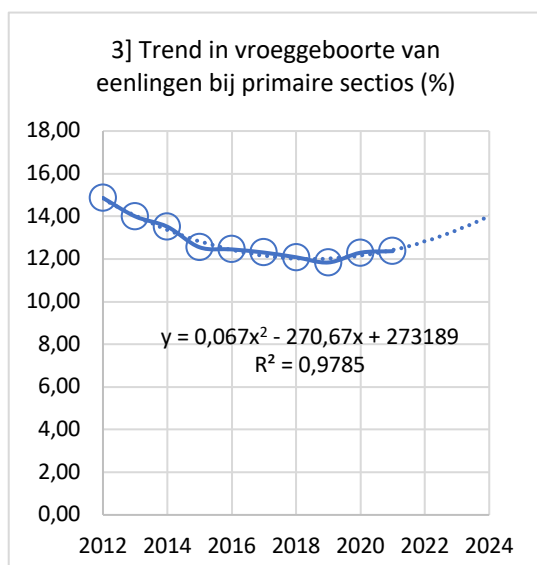
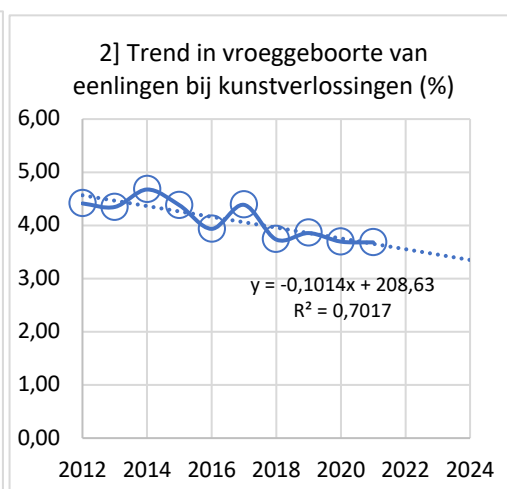
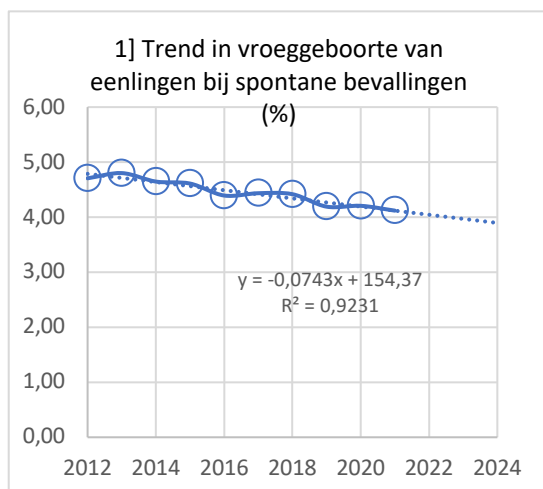
2010	Totaal	Nulli	Multi
Thuis	0,33	0,43	0,28
Geboortecentrum	0,30	0,20	0,38
Ziekenhuis (1e lijn)	0,28	0,36	0,24
Ziekenhuis (2e lijn)	8,32	8,98	7,57
Totaal	6,09	7,32	4,98

2019	Totaal	Nulli	Multi
Thuis	0,33	0,50	0,25
Geboortecentrum	0,02	0,00	0,04
Ziekenhuis (1e lijn)	0,52	1,05	0,28
Ziekenhuis (2e lijn)	7,08	7,89	6,25
Totaal	5,24	6,60	4,15

Vroeggeboorte naar type bevalling

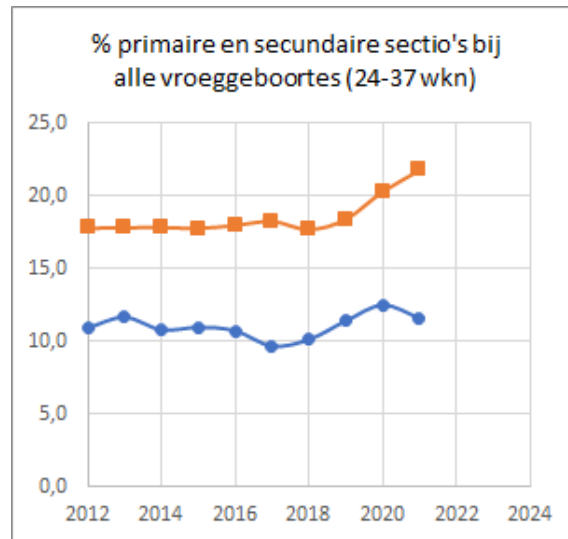
Er zijn belangrijke verschillen in vroeggeboorte naar type bevalling en er is een verschil in spontane vroeggeboortes en zogenaamde 'iatrogene' vroeggeboortes die (mede) door een interventie, zoals een kunstverlossing of keizersnede worden veroorzaakt.

De Perined data van eenlingen laten een trend zien in het percentage vroeggeboortes bij spontane bevallingen en ook (telkens iets lager) bij kunstverlossingen (Fig 1 en 2)

Verder zien we tussen 2012 en 2019 een duidelijke verlaging van het aandeel vroeggeboortes bij primaire keizersnedes (Fig 3) en een min of meer constant percentage vroeggeboortes bij secundaire sectio's.

De figuur hieronder laat zien dat van alle vroeggeboortes het percentage primaire sectio's is gestegen naar rond 22-23% waar dat eerder op 18% lag. En het percentage secundaire sectio's is na een lichte daling tot 2017 ook weer verer gestegen. Dat lijkt een zorgelijke ontwikkeling, maar kan te maken hebben (gehad) met de in die jaren spelende corona problematiek.

Een recent gepubliceerd Nederlands onderzoek (Klumper et al, 2023) liet ook een duidelijke daling van vroeggeboortes zien tussen 2011 en 2019 en onderzocht ook de belangrijkste risicofactoren (Klumper et al, 2023). Het artikel geeft aan dat het percentage vroeggeboortes van eenlingen met zo'n tien procent daalde van 5,5 naar 5,0%. Die daling trad op bij spontane bevallingen, maar zeker ook door een daling in de iatrogene vroeggeboortes bijvoorbeeld bij primaire sectio's. De meer extreme en ernstige vroeggeboortes (dwz 24-28 en 28-32 wkn) namen echter licht toe.

Een verhoogd risico op vroeggeboortes zien we in dat onderzoek vooral bij jonge moeders (<25jr), bij IVF-zwangerschappen, bij moeders uit de lagere sociaal-economische klassen en bij bepaalde herkomst groepen (overig niet westerse herkomst). Bij een primaire sectio daalde het percentage vroeggeboortes van 14,4% in 2011 naar 10,1% in 2019. Bij meerlingen bleef het percentage vroeggeboortes constant (hoog).

Omdat dat onderzoek data gebruikte tot en met 2019 miste het de lichte stijging in vroeggeboortes bij primaire sectio's die in 2021 en 2022 optrad volgens de Perined data.

Referenties

Klumper J, Ravelli A, Roos C, Abu-Hann A, Oudijk M A. Trends in preterm birth in the Netherlands in 2011-2019: A population-based study among singletons and multiples. *Acta Obstet Gynecol Scand* 2023;00:1-10.

Burger RJ, Roseboom TJ, Ganzevoort W, Gordijn SJ, Pajkt E, Abu-Hanna A, Eskes M, Leemhuis AG, Mol BW, de Groot CJM, Ravelli ACJ. Gestational age and socio-demographic factors associated with school performance at the age of 12 years, a population-based study. *Paediatr Perinat Epidemiol* 2023;37:64-651.